

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
готельного, ресторанного бізнесу
і крафтових технологій
Протокол №16 від 22.08.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**ЕТИЧНІ ВИМІРИ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У
МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

**І Транспорт та послуги
І2 Готельно-ресторанна справа та кейтеринг
другий (магістерський)
Готельно-ресторанна справа**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**вибіркова
українська**

Розробник:
к.е.н., доцент

Владлен ЖУКОВ

Завідувач кафедри
готельного, ресторанного
бізнесу і крафтових
технологій

Оксана ДАВИДОВА

Гарант програми

Оксана ДАВИДОВА

ВСТУП

У процесі ринкових перетворень, що відбуваються в економіці нашої держави, більшість вітчизняних підприємств сфери обслуговування зустрічаються з проблемами привернення, обслуговування, формування постійного кола споживачів та проблемами конкурентної боротьби тощо. Переважно ці труднощі пов'язані з браком управлінського досвіду керівництва підприємством в умовах ринку та браком знань з соціальної відповідальності у мультикультурному просторі. Навчальна дисципліна «Етичні виміри та соціальна відповідальність у мультикультурному просторі» яка висвітлює теоретичний матеріал щодо сутності мультикультурного простору в сфері гостинності, і розвиває у здобувачів практичні навички вирішення проблеми категоризації й ієрархізації у сфері гостинності, що і є актуальним на даному етапі.

Метою навчальної дисципліни Етичні виміри та соціальна відповідальність у мультикультурному просторі є формування спеціальних знань щодо сутності етичних вимірів та соціальної відповідальності у сфері гостинності у мультикультурному просторі; мультикультуралізму та соціально-політичної практики; соціокультурних ідентичностей (етнічних, територіальних, професійних, гендерних, релігійних та інших); мультикультуралізму як теорії, практики і політики полікультурного суспільства, ролі ідентичності у розбудові практичної політики мультикультуралізму та форми практичної політики, що враховують культурне розмаїття суспільства та соціальної відповідальності у сфері гостинності.

Завданнями навчальної дисципліни є: теоретична та практична підготовка студентів з таких питань:

- етичні виміри: визначення, призначення, приклади та соціальна відповідальність у мультикультурному просторі
- основні погляди на співвідношення загальнолюдських етичних принципів, і етики бізнесу
 - наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності
 - основні типи етнічної ідентичності
 - критерії ідентифікації національних, етнічних, расових та релігійних груп
 - національні меншини в Україні в другій половині ХХ ст.
 - корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі
 - наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності
 - стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні
 - зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні
- активізація діяльності підприємств щодо розвитку соціально відповідального бізнесу
- напрями державної політики сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні
- мультикультуралізм і теорія громадянського суспільства
- громадянське суспільство як предмет теоретичного консенсусу

ліберально-комунітаристського аналізу

- основні теоретичні підходи до аналізу культурної багатоманітності

Об'єкт навчальної дисципліни є система дій яка спрямована на формування, просування й реалізацію етичних вимірів та соціальної відповідальності у мультикультурному просторі враховуючи специфіку професійної діяльності готельно-ресторанних послуг.

Предметом навчальної дисципліни є система моральних цінностей, етичних норм, принципів та практик соціальної відповідальності, що регулюють взаємодію між індивідами, спільнотами, організаціями та державами в умовах культурного, етнічного, релігійного та мовного різноманіття сучасного суспільства.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл.1

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН 1	ЗК3, СК 13
РН 4	ЗК4, СК 12
РН 6	ЗК3, СК 13
РН 7	ЗК3, СК 12
РН 10	ЗК4
РН 13	СК4, СК8, СК13

де, РН 1. Розробляти і приймати ефективні рішення з питань розвитку суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики, забезпечувати їх реалізацію, аналізувати і порівнювати альтернативи, оцінювати ризики та імовірні наслідки їх впливу

РН 4. Здійснювати моніторинг кон'юнктури ринку готельних та ресторанних послуг.

РН 6. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані, систематизувати й упорядковувати інформацію для вирішення комплексних задач професійної діяльності

РН 7. Досліджувати моделі розвитку міжнародних та національних готельних і ресторанних мереж (корпорацій)

РН 10. Відповідати за формування ефективної кадрової політики суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу, організаційні комунікації, розвиток професійного знання, оцінювання стратегічного розвитку команди, підбір та мотивування персоналу на ефективне вирішення професійних завдань

РН 13. Розробляти структурно-якісну систему інноваційних управлінських рішень діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу та постійно забезпечувати їх динамічний розвиток шляхом генерування та впровадження інноваційних рішень.

ЗК3. Здатність до аналізу, оцінки, синтезу, генерування нових ідей

ЗК4. Здатність працювати в команді

СК13. Здатність концентрувати знання та навички на головних атракторах розвитку готельного і ресторанного господарства, перманентно забезпечувати динамічний розвиток суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу шляхом генерування та впровадження інноваційних рішень в умовах невизначеності та альтернативності.

СК12. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі готельно-ресторанної справи у мультидисциплінарних контекстах, у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації.

СК4. Здатність створювати і впроваджувати продуктивні, сервісні, організаційні, соціальні, управлінські, інфраструктурні, маркетингові інновації у господарську діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

СК8. Здатність розробляти антикризові програми корпорацій, готельних та ресторанних мереж, суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти етичних та соціальних вимірів у мультикультурному просторі

Тема 1. Етичні виміри: визначення, призначення, приклади та соціальна відповідальність у мультикультурному просторі

1.1. Основні погляди на співвідношення загальнолюдських етичних принципів, і етики бізнесу:

1.2. Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності

1.3. Ознаки соціальної відповідальності.

1.4. Види соціальної відповідальності

1.5. Підстави соціальної відповідальності

1.6. Принципи соціальної відповідальності

Тема 2. Основні типи етнічної ідентичності

2.1. Класифікація, розроблена американськими вченими Дж. Мак-Кеєм (J. Mackay) та Ф. Льюїнсом (Frank Lewins)

2.2. Типологія канадського етно-соціолога Р.Бретон

Тема 3. Критерії ідентифікації національних, етнічних, расових та релігійних груп

3.1. Національні меншини в Україні в другій половині XX ст.

3.2. Рамкова конвенція про захист національних меншин

3.3. Європейської хартії регіональних мов або мов меншин,

Тема 4. Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому

середовищі

- 4.1. Корпоративна **соціальна відповідальність**
- 4.2. Наукові підходи до визначення сутності соціальної відповідальності
- 4.2. Соціальна відповідальність у системі сталого розвитку
- 4.3. Види соціальної відповідальності
- 4.4. Підстави соціальної відповідальності
- 4.5. Принципи соціальної відповідальності

Тема 5. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні

- 5.1. Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні
- 5.2. Активізація діяльності підприємств щодо розвитку соціально відповідального бізнесу
- 5.3. Напрямки державної політики сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні
- 5.4. Мета, завдання і цілі Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року

Змістовий модуль 2. Мультикультуралізм в сфері гостинності

Тема 6. Мультикультуралізм як наукова категорія

- 6.1. Поняття „мультикультуралізму”, історія його виникнення та еволюція
- 6.2. Теоретичні аспекти мультикультуралізму
- 6.3. Політичні практики мультикультуралізму

Тема 7. Філософсько-культурологічний та політичний дискурси мультикультуралізму в західній та вітчизняній науці

- 7.1. Тематика мультикультуралізму
- 7.2. Тенденції та проблеми мультикультуралізму
- 7.3. Переваги та недоліки мультикультуралізму

Тема 8. Мультикультуралізм і теорія громадянського суспільства

- 8.1. Громадянське суспільство як предмет теоретичного консенсусу ліберально-комунітаристського аналізу.
- 8.2. Поняття «мультикультурного громадянства» У. Кімліки.
- 8.3. Теорія толерантності М. Уолцера.
- 8.4. Внутрішній зв'язок свободи і культури; культурні передумови ліберальної цінності свободи вибору; «спільний словник традицій і звичаїв» членів однієї культури.
- 8.5. Основні причини дифузії у суспільстві спільної культури.
- 8.6. Справедливість і права меншин.

8.7. Гарантія права голосу для меншин. Ю. Габермас про національну ідентичність. «Мультикультурна єдність» громадянського суспільства в теорії Ю. Габермаса.

Тема 9. Основні теоретичні підходи до аналізу культурної багатоманітності

- 9.1. Багатовимірність поняття культури
- 9.2. Філософія культури
- 9.3. Культура та цивілізація.
- 9.4. Історичні моделі культури та цивілізаційні типи
- 9.5. Проблема кризи культури: історія та сучасність

Тема 10. Порівняльний аналіз моделей мультикультуралізму у різних регіонах

- 10.1. Основні моделі мультикультуралізму
- 10.2. Типологія мультикультуралізму

Перелік практичних (семінарських) та / або лабораторних занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять

Назва теми та / або завдання	Зміст
Завдання 1. Етнічні виміри: визначення, призначення, приклади та соціальна відповідальність у мультикультурному просторі	<i>Охарактеризуйте наступні поняття та наведіть приклади.</i> Наука, Етнос, Етнічні групи, Концептуалізація Мова, Народ, Етнічна спільність, Міф, Етнічна ідентичність, Крос-культурний , Етноцентрична орієнтація, Крос-культурний менеджмент.
Завдання 2. Основні типи етнічної ідентичності	Обговорення: Етнос (від дав.-гр. ἔθνος — «народ») <u>мову, культуру</u> територіально роз'єднані групи одного етносу можуть тривалий час зберігати свою національну самобутність, яка виражається у <u>звичаях, народному мистецтві, релігії</u> , нормах поведінки, <u>обрядках</u> , специфічних нормах господарського життя тощо
Завдання 3. Критерії ідентифікації національних, етнічних, расових та релігійних груп	<u>Етнічна самосвідомість</u> завжди поєднується з прагненням етносу до власної соціально-територіальної організації, творення <u>держав</u> ^[3] . У той самий час, етнічні процеси природно тісно пов'язані з соціально-економічними ^[5] . Етнос — поняття широке; воно охоплює різні рівні <u>самоорганізації</u> популяцій людей, як-от <u>нації, народності, групи споріднених племен</u> , окремі <u>племена</u> . У сучасному світі нараховують від 3 до 5 тис. різних етносів (на їхнє число значною мірою впливають процеси етнічної консолідації, дивергенції, окультурації та <u>асиміляції</u> ^[3] .

Завдання 4. Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі	Питання для обговорення: 1. У чому проявляється спільність та відмінність понять реальна та потенційна відповідальність? 2. У чому проявляється подвійний характер відповідальності згідно вчення Платона? 3. Дайте визначення соціальній відповідальності. 4. Які ознаки розкривають сутність соціальної відповідальності? 5. Яким чином пов'язані між собою соціальна відповідальність та соціальна безпека? 6. Чому соціальну відповідальність пов'язують із системою сталого розвитку? 7. Дайте характеристику видам соціальної відповідальності. 8. Проаналізуйте спільні та відмінні ознаки правової та соціальної відповідальності. Зробіть висновки. 9. Поясніть сутність принципів соціальної відповідальності
Завдання 5. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), від англ. <i>corporate social responsibility (CSR)</i>, також соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) — відповідальне ставлення компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активна соціальна позиція компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем. Соціальна відповідальність бізнесу
Завдання 6. Мультикультуралізм як наукова категорія	Обговорення Теми: Мультикультуралізм — явище суспільного життя^[1], яке полягає в співіснуванні у рамках одного <u>суспільства</u> багатьох <u>культур</u>. Також цим словом називають філософський світогляд і філософську теорію, які стверджують, що наявність у суспільстві багатьох культур — це природний стан суспільного життя і до нього треба ставитись відповідно. З точки зору мультикультуралізму крайністю і відхиленням від норми є намагання утвердити у суспільному житті одну єдину «загальноприйнятую» культуру, що часто буває у суспільствах <u>тоталітарного</u> типу.
Завдання 7. Філософсько-культурологічний та політичний дискурси мультикультуралізму в західній та вітчизняній науці	Робота над глосарієм: Проаналізувати матеріали і результати дослідження статті та зробити глосарій ключових слів: мультикультуралізм, соціально-культурні групи, культурна політика, ліберальний підхід, групові та індивідуальні права, сталий розвиток, права людини, гуманізм.
Завдання 8. Мультикультуралізм і теорія громадянського суспільства	Теорія справедливості (англ. <i>A Theory of Justice</i>) — книга <u>Джона Ролза</u> в області <u>політичної філософії</u> і <u>етики</u>. Уперше вона була опублікована в 1971 році і надалі виходила в нових редакціях у 1975 (для перекладних видань) і 1999 роках. У <i>Теорії справедливості</i> Ролз намагається розв'язати проблему розподільчої <u>справедливості</u> — соціально справедливого розподілу благ в суспільстві, використовуючи

	варіант відомої концепції <u>Суспільного договору</u> . Результат теорії відомий як Справедливість як Чесність, з чого Ролз виводить два принципи справедливості — <i>принцип свободи</i> і <i>принцип диференціації</i> .
Завдання 9. Основні теоретичні підходи до аналізу культурної багатоманітності	Обговорення, дискус на тему: Стратегії мультикультурної політики у суспільно-політичному дискурсі Громадянське суспільство як предмет теоретичного консенсусу ліберально-комунітаристського аналізу. Поняття «мультикультурного громадянства» У. Кімліки. Теорія толерантності М. Уолцера. Внутрішній зв'язок свободи і культури; культурні передумови ліберальної цінності свободи вибору; «спільний словник традицій і звичаїв» членів однієї культури. Основні причини дифузії у суспільстві спільної культури. Справедливість і права меншин. Гарантія права голосу для меншин. Ю. Габермас про національну ідентичність. «Мультикультурна єдність» громадянського суспільства в теорії Ю. Габермаса.
Завдання 10. Порівняльний аналіз моделей мультикультуралізму у різних регіонах	Обговорення статті: КОНЦЕПТ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ: СУЧАСНІ ТРАКТУВАННЯ

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.

3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 – 10.	Вивчення теоретичного матеріалу
Тема 1 – 10.	Виконання практичних завдань
Завдання 4, 10.	Підготовка презентації
Завдання 4.	Виконання творчого завдання
Завдання 1-10.	Підготовка до екзамену

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «**Етнічні виміри та соціальна відповідальність у мультикультурному просторі**» для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких методів навчання та викладання як: проблемні лекції, лекції-візуалізації, міні-лекції, дебати, дискусії, робота в малих групах, мозкові атаки, ділові ігри, презентації, ментальні карти, модерація, круглі столи, майстер класи, міні-тренінги.

У процесі викладання навчальної дисципліни «**Етнічні виміри та**

соціальна відповідальність у мультикультурному просторі» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних/лабораторних та практичних заняттях передбачено застосування таких методів навчання як: міні-лекції (Тема 1, 2, 6), лекції-візуалізації (Тема 3, 4, 5), проблемні лекції (Тема 7), Міні-тренінг (Тема 8), групова робота (Тема 10), семінари-дискусії (Тема 9), Презентації (Тема 4,10).

Під час проведення лекційних та практичних занять використовуються: пояснювально-ілюстративний, репродуктивні, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю **екзамен (іспит):** максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти **екзамен (іспит) – 35 балів**

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового іспиту здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: компетентнісно-орієнтовані завдання – 40, контрольні роботи – 10, тестовий контроль – 10.

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів)

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Спеціальність «Готельно-ресторанна справа»
Освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»
Семестр II
Навчальна дисципліна «Етичні виміри та соціальна відповідальність у
мультикультурному просторі»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

Завдання 1 (стереотипне) – оцінювання у межах 10 балів

Характеристика ситуації: опишіть у чому проявляється спільність та відмінність понять реальна та потенційна відповідальність?

Зробить висновки.

Завдання 2 (евристичне) – оцінювання у межах 15 балів

Дати правильне визначення

1	<i>Етнічність</i>	
2	<i>Етнічна приналежність</i>	
3	<i>Етнічна ідентичність</i>	
4	<i>Мультикультурне громадянство</i>	
5	<i>Етнос</i>	
6	<i>Етнічна група</i>	
7	<i>Етнографічна група</i>	
8	<i>Етногенез</i>	
9	<i><u>Етнікоси</u></i>	
10	<i>Конструктивізм</i>	
11	<i>Соціальна відповідальність бізнесу (СВБ)</i>	
12	<i>Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ)</i>	
13	<i>Соціальна відповідальність</i>	
14	<i>Моральна відповідальність</i>	
15	<i>Мультикультурна єдність</i>	

Завдання 3 (тести) – оцінювання у межах 15 балів

1	Скільки існує основних типів етнічної ідентичності згідно із класифікацією, розробленою американськими вченими Дж. Маккейєм та Ф.Льюїнсом,	а) чотири основних типи; б) три основних типи; в) два основних типи.
2	Найбільша етнічна меншина в Україні	а) росіяни; б) білоруси; в) молдовани.
3	Що вивчає культурологія?	а) специфіку розвитку матеріальної та духовної культури;

		б) історію культури ; в) різноманітні сфери, форми та особливості культурних явищ.
4	Поняття «криза культури» характеризує	а) критику культур філософського європоцентризму в стадії його кризи; б) критику культурної революції; в) кризу духовності в державі.
5	В сучасних визначеннях поняття культури визначають як:	а) сферу вільної самореалізації творчих можливостей особистості; б) соціологічний підхід; в) філософсько-історичний підхід .
6	Українська асоціація якості розробила комплексну програму оцінювання та визначення рівнів досконалості підприємств та організацій країни.	а) у 2005 р.; б) у 2000 р. ; в) у 2004 р. .
7	Етнічну картину Азії утворює приблизно	а) 1000 народів ; б) 2000 народів; в) 1500 народів.
8	В Україні існує місцева мережа Глобального договору, з	а) 2006 р.; б) 2005 р.; в) 2000 р..
9	В Україні існує місцева мережа Глобального договору, яка об'єднує понад	а) 160 учасників; б) 150 учасників; в) 100 учасників.
10	На формування соціальної відповідальності в Україні впливає ряд факторів:	а) структура економіки, іноземні інвестиції; б) відсутність інституційної підтримки; в) трудове законодавство, важкий регуляторний тягар.
11	Вперше прикметник «мультикультурний» використано	а) у 1941 р.; б) у 1940 р.; в) у 1945 р..
12	Вперше прикметник «мультикультурний» використав	а) у творі «Ланс: історія мультикультурного народу»; б) Ронан де Кодіак. у творі «Мультикультуралізм»; в) Фукуяма Ф. у творі «Идентичность и миграция».
13	М. Вебер в роботі «Протестантська етика та дух капіталізму» показав, що:	а) зміни етичних цінностей стимулюють соціальний розвиток; б) ідеал та дійсність, як правило не збігаються; в) історичні ідеали та цінності мають релігійне походження.
14	Універсальні цінності визнаються міжнародними документами, починаючи з	а) декларації прав людини; б) декларації безпеки людини; в) статуту ООН.
15	Техногенна цивілізація характеризується	а) досить швидким розвитком, змінами в соціальному житті та інших сферах діяльності людини ; б) накопиченим досвідом предків; в) сукупністю різноманітних факторів які сприяють розвитку.

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри готельного, ресторанного бізнесу і крафтових технологій
(Протокол № 10 від 27.03.2025р.)

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

О. Ю. Давидова

Екзаменатор, к.е.н., доц.

В.В. Жуков

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики. Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлена один від одного таким чином:

Завдання 1 - 10 балів.

Завдання 2 - 15 балів

Завдання 3 - 15 балів (1 бал за кожен правильну відповідь).

Критерії оцінювання при відповіді на теоретичні питання:

10-8 – Здобувач правильно та повністю відповідає на поставлене питання, вміє пояснити сутність, надати класифікацію тощо; може навести приклади, вміє аргументувати свою думку

7-9 – Здобувач правильно відповідає на поставлене питання, проте не може навести приклади та не висловлює свою думку

8-5 – Здобувач правильно відповідає на поставлене питання. Проте дана відповідь не є вичерпною, або допущені окремі неточності

4-1 – Здобувач у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся аргументувати свою відповідь, помилився у деяких поняттях, показав недостатні знання по заданому питанню

0 – Здобувач не відповів на поставлене запитання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Балджи М. Д. Етика бізнесу: навч. посіб. Київ: ФОП Гуляєва В. М., 2021. 332 с.
2. Гребенюк Т. В. Академічна доброчесність: навч. посіб. Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. 108 с.
3. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.О. Готельно-ресторанний бізнес. Менеджмент : Київ. Центр учбової літератури. 2021. 344 с.
4. Сущенко О. А. Економіка рекреації та туризму [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. А. Сущенко, О. О. Стрижак, Н. А. Дехтяр [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,48 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. - 346 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 333-340
<https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26223>

Додаткова

5. Семикіна М.В., Запирченко Л.Д., Немненко А.А. Доброчесність, соціальна відповідальність та етика в бізнесі: опорний конспект лекцій з кейсами, дискусіями, діловими іграми. Навчальний посібник / за ред. д.е.н., проф. Семикіної М.В. – Кропивницький: КОД, 2025. – 182 с.
6. Основи готельно-ресторанного бізнесу: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня "Молодший бакалавр" спеціальності 242 "Туризм" денної форми навчання / уклад.: І. О. Банєва, О. В. Величко. Миколаїв : МНАУ, 2021. 150 с.
7. Давидова О. Ю. Формування стратегії розвитку підприємств готельно-ресторанного господарства // Інноваційні технології в готельно-ресторанному бізнесі : матер. XI Всеукр. наук.-практ. конф., присв. до 70-річчя з дня народж. проф. В. Ф. Доценка, м. Київ, 17-18 трав. 2022 р.: тези допов. Київ: НУХТ, 2022. С. 157-158. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27904>
8. Рябенюк М.О., Мазуркевич І.О. Управління персоналом у закладах готельно-ресторанного господарства. Інтелект XXI. 2020. №1. С.75-80.
9. Роглєв Х. І. Основи готельного менеджменту https://tourlib.net/books_ukr/roglev01-6.htm

Інформаційні ресурси

10. Декларация Организации Объединенных Наций о правах коренных народов [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/russian/document/declarat/indigenous_rights.html. –
11. Canadian Multiculturalism Act [Electronic resource] : (R.S. 1985, P. 24 (4th Supp.)). – Access mode:

http://catarina.udlap.mx/u_dl_a/tales/documentos/lri/zilli_r_cr/apendiceA.pdf.

Інформаційні ресурси: Державний комітет України у справах національностей та релігій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scnm.gov.ua/control/>.

12. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.kiev.ua/index.html>.

13. Сайт Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.hneu.edu.ua/Сайт_ПНС_Харківського_національного_економічного_університету_ім._С._Кузнеця._Методичне_забезпечення_з_навч._дисципліни_«Етнічні_виміри_та_соціальна_відповідальність_у_мультикультурному_просторі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7685>

14. Державна служба статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua